

SUOMEN JÄÄKÄRI

Numero 3.

31 p. Tammik. 1917:

Sota.

Kuluneen vuoden lopusta tähän asti ei itse asiassa suurempia muutoksia taistelevien asemassa ole tapahtunut. Lukuunottamatta ryssien äkkinäistä hyökkäystä Mitaun taholla, jota vastaanottamassa meidänkin pojat olivat mukana, ei suurempia yrityksiä muilla tahoilla ole tehty, paitsi Rumaniaassa. Täällä on Mackensen yhä edelleen täydentänyt entisiä menestyksiään. Joulunaikaisilla taisteluillaan Rimnicu-Sarat'in luona mursi hän venäläis-rumonialaisen rintaman ja pakotti vastustajansa peräytymään alisen Serethin varsille. Vihollinen kylläkin kaikin voimin koetti pysähtyä Serethin oikealla rannalla, mutta työntyi kuitenkin askel askeleelta taaksepäin. Tammikuun 6:nä valloitettiin Focsani, sittenkun kaupunkia ympäröivät vahvat linnoitukset edellisenä päivänä olivat tuiman hyökkäyksen jälkeen joutuneet saksalaisten käsiin. Venäläiset vetäytyivät alisen Serethin ja sen lisäjoen Putnan taakse.

Samaan aikaan puhdistui Dobrutscha Tonavan suuta myöten vihollisista, kun bulgarialaiset ottivat ryssien viimeisetkin asemat maakunnan lounaisimmassa kolkassa.

Rumanian armeijan surulliset jätteet näkyvät vetäytyneen rintaman taakse uudestaan järjestyäkseen. Niistä 5—600,000 miehestä, jotka sodan alussa laskeetaan olleen Rumanian käytettävänä, on noin 150,000 joutunut vankeuteen ja vähintään 200,000 kaatunut tai haavoittunut. Aukot riveissä voidaan ainoastaan osaksi täyttää harjaantumattomilla uusilla joukoilla, kun taas sotatarpeista melkein puolet tykistöä — kaikkiaan noin 500 kanuunaa — on menetetty. Sadottain konekiväärejä, joukottain karräjä, rautatievaunuja tuhansittain on joutunut hyökkääjän saaliiksi, johon ylen tervetulleena lisänä vielä tulee suuret vilja- ja öljyvarastot, y. m.

Sen jälkeen kun ryssät melkein koko rintamalla olivat astuneet raastettujen rumonialaisten joukkojen tilalle, tuli vastustuskin toisenlaatuiseksi. Saksalaisten ja sen liittolaisten valtaamien vankien ja tykkien lukumäärä joulukuun toisella puoliskolla ja koko tammikuun ajalla on tuntuvasti vähentynyt Bukarestin kukistumisen aikaan verraten. Ovatpa venäläiset alisen Serethin seu-duilla tehneet tuiman vastahyökkäyksenkin. Se kyllä osottautui turhaksi, mutta venäläisten lehtien mukaan oli se vakavanlaatuiseksi tarkoitettu.

* * *

Sotatoimet edistyvät nykyisin valmistelujen ja odotuksen merkeissä. Kaikkialla varustaudutaan vastaisten

suunnattomien voimamittailujen varalle. Koska ja millä taholla näihin vaan ryhdytään, on vielä melkein mahdotonta arvata.

On luultavaa, että Mackensen lähimmässä tulevaisuudessa ryhtyy täydentämään menestystään kulke-malla Serethin ja Tonavan yli. Hyökkäyksellä pohjoiseen suuntaan läpi Moldaun uusiintuisi hänen aikaisempi manööverinsa Walakiassa, jolloin hän tasangolla eteenpäin tunkeutuen pakoitti vihollisen heittämään vuorensolan toisensa jälkeen Siebenbürgin rajalla. Tällaisen hyökkäyksen tuloksena olisi todennäköisesti myös Bukowinan vapautuminen. Focsanin taistelu merkitsi suunnan muutosta länsi-idästä etelästä pohjoiseen — jonkinlainen jättiläis-„links sehwenkt“ Siebenbürgin alppien tekemän polven ympäri, mutta vähän myöhemmin pysähtyi, kuten sanottu — hyökkäys Sarethin ala juoksun varsilla.

Muutamilla tahoilla ennustetaan saksalaista etenemistä Wäinäjoen suosalla niinkauvan kuin suot vielä ovat jäässä. Puhutaanpa itävaltalaisen hyökkäyksen uusimisesta Tyroolin ja Italian rajamaillekin, joiden ei tätä voida olettaa ennen toukokuuta tapahtuvaksi riippuen se vuoristaisen maanlaadun ilmastosuhteista. Mahdotonta ei myökään ole saksalainen offensiivi länsi-rintamalla.

Kaikkissa tapauksissa tekee entente kaiken voitavansa kevään varalle. Saloniki-armeijan asema on epävarma. Sensijaan on hyvin luultava yhtäaikainen suuri itämainen hyökkäys Egyptistä Syyriaan, Mesopotamiasta Bogdadiin ja Armeniasta Bagdadinradan lähinnä sijaitseviin seutuihin. Jos tästä tuumasta tosi tulee, saisi ehkä Saloniki-armeijakin uuden maalin: yrittää mähinnousua Cyperniä vastapäätä oleville Syyrian tai Wähän-Aasian rannikoille. Loppukamppailu tulee joka tapauksessa tapahtumaan Euroopassa.

Kaikista merkeistä päättäen me seisomme lopullisen kamppailun ovella. Missä ja koska suurtaistelut tulevat käymään, on tänä hetkenä vaikea arvata. Sen me vaan tiedämme, että ensi kevään ja kesän kuluessa miekalla ratkaistaan historian kulun suunta lähimmiksi vuosisadoiksi. Kohtalorikkaampaa hetkeä ei historia tunne.

„Ilmareikä.“

„Berliner Tageblatt'in“ Tukholman kirjeenvaihtaja kertoo muutamista huomattavammista mielenilmaisuuksista „Nowoje Wremjassa“:

Vihollisemme, jotka lännessä, idässä ja etelässä ovat meidän pihtiemme puristuksessa, ovat todella jou-

tuneet vaaranalaiseen asemaan. Yksi ilmareikä heillä vielä on, pohjan puoli, mutta ententen vallassa on tämänkin suunnan sulkeminen. Vasta tämän tapahduttua tulee hän huomaamaan menettäneensä kamppailun. Jotta taas Saksaa tältäkin taholta voitaisiin tehokkaasti ahdistaa, olemme pakoitetut ajamaan kieltämyksiin muutamia pikkuvallat, jotka nykyisin Saksan kaupallaan saavuttavat satumaisia rahallisia tuloksia. Mutta nykyisen maailmansodan aikana, jolloin muutamien valtojen kanta ei vielä ole määritelty, näyttävät näiden neutraalivaltojen edut niin vähäpätöisiltä, ettei meidän niistä ensinkään tarvitse välittää itsepintaista vastustajaa musertaessamme.“

Nämä lauseet ovat kylläkin mielenkiintoisia, me vaan emme voi myöntää, että „Nowoje Wremja“ tässä sanoisi koko totuuden. Päinvastoin kiertää mainittu lehti tosiseikat, ottaa vastakohdan oleelliseksi.

„Nowoje Wremja“ sanoo Saksan liittolaisineen olevan kaikilla muilla ilmansuunnilla täysin saaretun, paitsi pohjoisessa, jossa vielä löytyy „ilmareikä“, jonka sulkeminen tuottaisi kaiken menettämisen. Päinvastainen on asianlaita. Venäjä on Saksan ja sen liittolaisten eristämä, joka taholta melkein. Talviset jäätiet oikeastaan jäävät sille vapaiksi. Turkin salmet ovat siltä suletut, Itämeri sulettu, jäät sulkevat Arkan gelin ja Wladiwostokin. Sitäpaitsi on Arkangeli viimeisen räjähdysen jälkeen käynyt tuontisatamana miltei käyttämättömäksi. Venäjän ainoa ilmareikä on Skandinavia, mutta vasta Ruotsin puolueettomuuden nujertamisella on tämä tie ampumatarpeiden kuletukseen vapaa. „Nowoje Wremja“ väittää nelivaltioiden politiikan mukaisesti puolueettomien edut niin vähäpätöisiksi, „että me voimme jättää nämä edut huomioonottamatta voidaksemme kukistaa itsepintaisen vastustajamme.“ Näistä „Nowoje Wremjan“ sanoista käy julki myöskin Venäjän parantunut asema Ruotsin suhteen, sittenkun Ruotsin hallitus saamattomuudellaan on sallinut Venäjän linnoittaa Ahvenanmeren saaret. Tämänlaatuiset venäläiset lausunnot ovat yksinomaan tarkoitetut estämään ruotsalaisia näkemästä tosioloja sekä uskomaan, että sotatarpeiden kauttakuletuksen myöntäminen olis kuo linisku Saksalle ja sen liittolaisille. Todellisuudessa on suhde päinvastainen. Jos Ruotsi yhä tänäkin talvena kauttakuletuksen kieltää, joutuu Venäjä tukalaan asemaan. Tämä seikka tunnetaan Pietarissa yhtä hyvin kuin Lontoossa ja Pariisissa, tämän tähden nykyisin Ruotsin valtuutettuja Lontoossa tarkoituksellisesti muokataan, uhataanpa Ruotsia taloudellisella eristämälläkin, jonka takana vielä saattaa piillä väkivalta. Me emme usko, että Ruotsi onkeen tarttuu ja taloudellisiin uhkauksiin taipuu. Mitä toiseen uhkaan tulee, on sen johdosta Ruotsin hallitus ja kansan eduskunta päättämässä, sotilaallisen tilanteen perustalla. Tältä kannalta on ymmärrettävä „Nowoje Wremjankin“ lausunto, joka lyhyesti tulkittuna merkitsee: viisainta olisi, että Ruotsi heti alistuisi; silloin kukistuisi Saksa ja samoin Ruotsi, jollei se nelivaltojen tuumiin taivu. Venäläinen lehti nähtävästi luulee, ettei Ruotsissa Venäjän oloja tunneta. Tässä kuitenkin petytään, sillä täydytäänhän Tukholmassa jo tarkoin tuntea, missä kunnossa Venäjä nykyisin on. On sitäpaitsi uhka olemassa, että Ruotsi myöntyessään Venäjän ja Englannin tahtoon ikuisiksi ajoiksi menettää riippumattomuutensa.

Sodan toiveet.

Englantilaisia arveluita.

Toiveet eivät nykyisin ole niinkään hyvät, kuin ne Rumanian liittyessä taistelevien riveihin näyttivät, lausuu johtavassa artikkelissaan englantilainen lehti „Manchester Guardian“ (13. 11. 16). „Venäjä silloin vallitsi Karpaateja ja aikoi hyökätä Unkariin. Olipa uskottavissa, että puolen miljoonaa miestä meidän puolellamme olisi saanut vaa'an painumaan meidän hyväksemme. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut. Väärin Rumaniaa nyt moititaan siitä, että se sotaan ryhtyessään hyökkäsi Siebenbürgeniin, eikä Bulgariaan tekemään „käytävää Serbian kautta.“

Vika oli kai oikeastaan siinä, että venäläisten eteneminen pysähtyi alkuunsa. Sen jälkeen tuli Mackensenin suuri hyökkäys Dobrutschaan. Ainoastaan täten muodostui Siebenbürgin olot suureksi painovirheeksi sotahistoriassa, Eihän voitane väittää, että nelivaltiot suunnitelmatta olisivat tulleet yllätetyiksi. Tämä oli: Venäläisten piti marssia yli Karpaatien, rumanialaisten tunkeutua Unkariin, venäläis-rumanialaisten joukkojen hyökätä Bulgariaan ja voittaa se vähäinen vastustus, mihin bulgarialaiset Sarrail'n offensiivin jälkeen enää kykenivät. Tuuma oli hyvä kyllä. Mutta se hommattiin liian heikoilla voimilla ja liian hitaasti. Sarrail'n joukot olivat juuri siksi lukuisat, että ne sentään saivat haltuunsa pienen osan bulgrialatsten vahvoista varustuksista. Mutta venäläiset kulkivat hitaasti, vieläpä heikoin voimin, Rumanian armeijan järjestäminen ja varustaminen oli vielä puolillaan. Ja Mackensen on kerrassaan taitava strateegi. Saksan nykyisillä johtajilla on, oli heidän vikansa kuinka suuret tahansa, se hyvä puoli, että he katsovat tapahtumia kasvoista kasvoihin ja toimivat sen mukaan päättäväisesti ja nopeasti. Siksipä älkäämme liioin ihmetelkö viime aikojen tapahtumia.

Rumanian osanotto sotaan antoi Saksalle kovan pavan purtavaksi, mutta Saksa on sen pieniksi purrut. Kaikesta päättäen Hindenburg ja valtiokansleri puhaltavat samaan hiileen, joten politiikka ja strategia käyvät käsi kädessä. Molemmat näkevät päämaalinsa idässä. Kanslerille on samantekevää, jos kymmenen, kaksikymmentä vaikkapa kolmekymmentä kilometriä ranskalaista tai belgialaista aluetta menetetäänkin, kunhan vaan rintama lännessä pysyy yhtenäisenä, eivätkä tappiot nouse ylen suuriksi. Sitävastoin olisivat kanslerin päätarkoitukset vaarassa, jos Puolan saavutukset tai Serbian „käytävä“ menetettäisiin. Idässä ei ole tuumankaan vertaa perädyttävä.

Vaikka Hindenburg tulisinten Somme-taistelujen aikana astui uuteen toimeensa, vähensi hän sikäläisten divisioonien lukua vahvistaakseen itärintamaa. Saksalla ei ollut joukkoja tarpeeksi voidakseen samalla kertaa pidättää venäläistä hyökkäystä ja estää rumanialaisten tunkeutumisen Siebenbürgiin. He ymmärsivät selvästi, etteivät rumanialaiset yksin voineet mitään, jos kerran venäläiset saatiin jäämään paikoilleen. Nähtävästi aikoo Hindenburg ensi keväänä ponnistaa kaikki voimansa päästäkseen Venäjän taholla lopullisiin tuloksiin.

Silminnähtävää myöskin on, että tämän vuoden tapahtumat tulevat kulkemaan kahden suuren offensiivin merkeissä; ranskalais-englantilaisen offensiivin län-

nessä, saksalaisen idässä. Jos molemmat hyökkäykset jossakin määrin onnistuvat, tulee sota jatkumaan vielä 1918-vuoden aikana. Jos taas Venäjä jaksaa pitää puoliansa, tai länsivallat saavuttavat sellaisia tuloksia, että Saksan omat rajat joutuvat vaaraan ja se siten pakoitetaan luopumaan tuumistaan idässä, voidaan jo tämän vuoden kullulla lopputuloksiin päästä. Siksi riippuu meidän voittomme yksistään siitä, että me mahdollisimman aikaisin tänä keväänä saamme mitä suurimmat voimat liikkeelle. Saksa puolestaan asettaa varmaan kaikki liikenevät joukkonsa niin aikuisin kuin mahdollista samalla tapaa itäiselle rintamalle tänä arnon vuonna 1917, kuin v. 1914 Ranskaa vastaan.

Tarkoituksen mukaista ei suinkaan ole lykätä korkeimpia voimanponnistuksiamme niin myöhäiseen, kuin heinä- tai elokuuhun. Siksi olisi se hirmuisin hyökkäys, jota vastaan Venäjä milloinkaan on saanut voimiaan ponnistaa, jo aikoja sitten ollut käynnissä. Tuskinpa meidän saavutuksemme sitte enää huomattavasti vaikuttaisivat asemaan idässä. Talven ajanakin on meidän hyökkäyksiämme jatkettava ja heti kevään tullen asetettava viimeinenkin mies, viimeinenkin tykki paikoilleen. Kiire on kova.

Siten „Manchester Guardian“. Tokkohan lehti ensinkään on ottanut sitä mahdollisuutta huomioon, että Saksalla ja sen liittolaisilla vuonna 1917 samoin kuin 1916 voi olla riittävästi joukkoja niin lännen kuin idän varalle.

SIMON TAISTELU.

V. k. 11:nä tapahtui Kemin itäpuolella Simon pirtin salomailla tiukka taistelu kahdeksan meikäläisen toverin ja venäläisen sotilaspatrullin välillä, johon viimeksimainittuun vielä oli liittynyt muutamia suomalaisia poliiseja. Sekä ruotsalainen että saksalainenkin sanomalehdistö on seikkailusta kertonut, joten se pääpiirteissään lienee tuttu. Tositetietoihin perustuen oli kahakan kulku seuraava:

Kymmenen meikäläistä lepäili pienessä erämaatu- vassa Simossa. Jollakin tavoin olivat venäläiset sotilasviranomaiset saaneet vihiä heidän olinpaikastaan ja lähettivät 12 sotamiestä ja 4 suomalaista poliisia yhden upseerin johdolla tovereitamme vangitsemaan. Edellämäin mainitun päivän aamuna läksi kaksi miestä komennusretkelle, joten ainoastaan kahdeksan meidän poikaa jäi tupaan, näistäkin yksi sairaana. Säännöllistä vahtipalvelusta hoiti vuoroonsa yksi joukosta tuvan ulkopuolella.

Juuri kuin vahti oli poistunut noin 100 metrin etäisyyteen pirtistä, hyökkäsivät ryssät ampumaketjussa vastakkaisen puolen metsästä. Posti ei enää ehtinyt liittyä kumppaneihin, vaan peräytyi metsään, toinen, joka oli menossa päästämään edellistä vahtivuorostaan seurasi esimerkkiä. Myöskin joukon johtaja hyökkäsi pistooli kädessä ulos, mutta ryssien kiväärisalva kaasi hänet maahan molemmat jalat ja olkapää lävistettynä. Metsään juosseet eivät näy taisteluun osaa ottaneen jo senkin vuoksi, että he olivat heikosti asestettuja eivätkä siis voineet suurempaa aikaansaada.

Sitä voimakkaammin puolustautuivat viisi tupaan sulkeutunutta. Pirtin ainoasta akkunasta he ryhtyivät tuimasti ampumaan kohti hyökkääviä ryssiä, samalla

kuin ulkona verissään viruva päällikkö kuolemaa halveksuen heitä avusti. Epätasainen oli tämä taistelu kyllä, sillä vihollisen kiväärinkuulat lävistivät helposti pirtin ohuet seinät, kun taas meikäläisten oli ainoastaan pistooleillaan puolustauduttava. Mutta tunnettuahan on, että meidän pojat yleensä ampuvat koko hyvin. Niinpä saivat he nytkin useita sattumia ja ainakin kaksi ryssistä jäivät siihen makaamaan, mihin olivat kaatuneet. Puolustautujista sai pari vähäpätöisempiä haavoja.

Kaksi tuntia taisteltuaan hyökkäsi neljä tupaan jääneistä ulos: Ensimmäinen sai kuulun kaulaansa repien kaulavaltimon — „sattui“, oli hänen viimeinen sanansa — kolme pääsi pakenemaan läpi ryssien ampumaketjun. — Yksi — sairaana ollut — jäi paikalleen, joskin toverit olivat häntäkin kehoittaneet lähtemään, puolustautui vielä kolmisen tuntia ulkona viruvan johtajan yhä tarmokkaasti tukemana, mutta kun ryssien onnistui sytyttää tupa tuleen, oli hän lopulta pakoitettu antautumaan.

Paikkakuntalaisilta saatujen tietojen mukaan menettivät venäläiset viisi miestä, joista osa jäi paikalle, osa myöhemmin kuoli haavoihinsa, ennenkuin heidät ehdittiin kulettaa Ouluun. Sitäpaitsi oli vielä kaksi sotamiestä ja yksi poliisi haavoittunut.

Meikäläisten urhea johtaja joutui vaikeasti haavoitettuna vihellisten käsiin, kuletettiin Ouluun, mutta kuoli heti sinne saavuttuaan.

Surulla me mainitsemme kolmen kunnan toverin menettämistä, mutta me saamme olla ylpeitä siitä, että he niin urheasti tämän epätasaisen taistelun kestit. Olisipa meidän pojilla ollut kiväärit pistoolien sijasta, eipä olisi montakaan ryssiä taistelupaikalta voitu poistaa.

Toisessa pienemmässä kahakassa samoilla seuduilla jopa samaan aikaankin haavoittui vaikeasti muuan santarmiupseeri, jota paitsi eräs maaseutupoliisi, tunnettu urkkija, hengellään on saanut kuitata roistamaisen peturuuteusa Suomen asialle. Vieläpä on teille tietämättömille kadonnut kaksi helsinkiläistä salapoliisia, jotka olivat lähetetyt Kajaanin puoleen ottamaan kiinni erästä tunnettua isänmaan ystävää, joka pakolaisena oli sinne asti ehtinyt. Kiinni otosta ei tullut mitään.

Nykyhetken Venäjä.

II.

Sama ruotsalainen matkamies, jonka näkemistä ensimmäisessä lehdessä kerroimme, jatkaa havaintojaan.

Kaikkialla Pietarissa näkee sotilaita — niistä ei vielä näy olevan puutetta. Harjoituskenttinä käytetään kaupungin kaikkia toria ja avoimia paikkoja, vieläpä leveämpiä katujakin. Ja lujaa on kyllä tämä „ausbildung“, sillä yhden kuukauden kuluessa on rauhan miehestä muokattava täysi sotilas. On näin ollen selvää, että sotilaallinen kasvatus jää jotenkin puolinaiseksi, melkein päälleen. „Kanuunan ruokaa“ siten valmistetaan, ei itsetietoista sotilasta, toimintakykyistä sotajoukkoa.

Varustukset näkyvät yleensä olevan englantilaista alkuperää. Ainakin ovat miesten pitkät sinellit varmaan samaa kangasta kuin englantilaisessa armeijassa

käytetty. Kiväärit ovat japanilaisia, „munition“ amerikalaisia. Itse kertoo tietojen antaja nähneensä Pietarissa suuremman määrän ihka uusia tykkiä, joissa englantilaiset leimat olivat selvästi näkyvissä.

Täysin huomattavissa on myöskin, että kaikissa Venäjän valtiohommissa Englannilla ja Ranskalla on suuri sanavalta. Kaikkiällä tapaa näiden edustajia, etenkin ase- ja sotavarustustehtaiden johdossa. Ja pääasia: rahat ovat London City'n käsissä ja sieltä nostavat englantilaiset ja japanilaiset leverantöörit saatavansa. Täten vältetään kaupanteko ryssän tapaan. Mutta niinpä onkin kaikki mahdolliset ja mahdottomat Venäjän valtion tulolähteet Englannille pantattuina. Tuleepa kai joskus sekin tuikea aika, jolloin nämä sotkuiset vyhdit tulevat selvitettäväksi — helpoksi se hetki ei tule.

Kolme asiaa ei Venäjällä matkustava saa unohtaa: ruplaa, passia ja tsaaria. Ylen tärkeä paperi on passi, kaikkiällä on se näytettävä ja melkein aina maksaa siihen painettu leima 2 ruplaa. Ja leimoja siihen tulee niin lukemattomia, että lopulta koko paperi on leimatehtaan näytekartan näköinen.

Yksi seikka vaan jää kertojalle selittämättömäksi: mitenkä voi köyhempi väestö Venäjällä ensinkään tulla toimeen. Ja kuinka kauvan englantilainen vaikutus onnistuu pitkittämään sotaa, johon koko kansa jo on niin täydellisesti väsynyt.

Kuolontanssi.

Useimmat ovat kaikesti nähneet erilaatuisia, varsinkin nykyisen maailmansodan aikana useasti uusiintuvia kuvia kuolontanssista. Milloin kuvataan luurankomies, tavallisesti munkkivaippaan kääriytyneenä, soittavan viulua tai muuta soittokonetta hyökkääville sotajoukoille, milloin kansakunnille, milloin millekin. Kuvaus on allegoorinen, sen merkitys kauhun ja surun voittoinen. Kuolema siinä surusävelillään viekottelee luokseen yksityisiä, ottaa haltuunsa joukkoja, kuletaa mukaansa ystävät ja viholliset sitä tietä, jota kaikkien maanmatoisten kylläkin kerran matkattava on, mutta jolla nykyään suurempia saaliita saadaan, kuin oloissa rauhan. Ja kulku käy tanssin tahdissa, hurjassa, vimmatussa tempossa tykkien jyskeen ja kiväärien paukkeen säestämänä.

Tulee mieleeni toisenlainen kuolonkarkelo. Siinä luurankomiehen sijasta esiintyy toisenlainen olio, kuiva, hoikka, näivettynyt diplomaatti, soittokoneena helisevä kulta, viehätysväleena kuvitellut unelmat yksityisestä valta-asemasta ja johdettavan valtakunnan suuresta, loistavasta tulevaisuudesta. Englannin Pietarissa oleva lähettiläs Buchanan siinä luurankomiehen osaa näyttölee, kulta ja arvoasemat viehättävät venäläisen hallituspuolueen miehiä kilvan pyrkimään epävarmoille ministeritabureteille muka pelastaakseen kaatuvaa Venäjää luhistumasta. Toinen toisensa jälkeen on viimeaikoina valtiollisesti kukistuneena karkelonsa päättänyt, yhä useampi pyrkii onneaan yrittämään, toisia kukistamaan, itseään ylentämään. Perusteemana viekoittelusäveleessä on englantilainen valtiotaito, tarkoituksena Englannin valta-asema Venäjän raihnaisessa valtioruumiissa. Yhä

innokkaammaksi ja innokkaammaksi käy päivä päivältä ministerien kuolontanssi pyhän Venäjän avoimen haudan ääressä.

Tuskin mikään muu europolainen valtio, ei edes aikaisemmista nopeista ministerivaihdoksistaan kuulu Ranskakaan voi niin kirjavaa kuvaa luoda ylimpien viranomaisten muutoksista, kuin nykyajan Venäjä. Kun tähän vielä lisätään, että venäläisiä ministerisalkkuja on jakamassa ainoastaan yksinvaltiassaa tsaari, eikä mikään kansaneduskunnassa esiintyvä mielipide tai suunnan muutos, on sitäkin selvemmin nähtävissä se suuri epävarmuus, melkeimpä toivottomuus, joka nykyisen Venäjän ylimmässä johdossa vallitsee. Mitä erilaatuisimmat sivulliset voimat ovat vaikuttamassa, heikon hallitsijan häilyväisyys antaa milloin sen, milloin tämän tuulen päästä valtaan: byrokraatian miesten, hovikamarillan miesten, Rasputinien ja muiden.

Pimeänä peikkona kummittelee duuma jo nykyisessäkin vaatimattomassa muodossaan, vieläpä pimeämpänä kansan päivä päivältä lisääntyvä nurkuminen ja sen johtajien yhä äännekkäämmiksi käyvät vaatimukset. Näitä tyydyttämään täytyy miehiä etsiä, jotka edes vähänkään voisivat saada selvyyttä tähän sekamelskaan, mutta samalla miehiä, jotka tanssivat mahtavan englantilaisen lähettilään pillin mukaan.

Pääministerin paikalla pysyi Stürmer jonkun aikaa, hänen jälkeensä tuli kolmisen kuukautta sitten urhea Trepow, entinen kulkulaitosministeri, joka niinhyvin entisessä kuin uudessa asemassaan suuria lupasi, pieniin jäi. Ja nykyisin Golitzyn — ties Herra, kuinka kauvan. Sisäasiain ministerin mahtavan paikan kohdalta kuuluu nimiä, uudelleen uudistuvia: Makarow, Maklakow, Hwostow, Protoopow, nykyisin niin tärkeän sotaministerin taas Schuhomlinow, Polivanoff, Schuwahijeff, kulkulaitosministerin Ruhlow, Trepow, Krieger, j. n. e. päättymättömässä sarjassa nimiä, joiden lopputavuna useimmissa tapauksissa saisi olla — ruotsalaisen leikkisanan mukaan — roff tai skoj.

Näin jatkuu kuolontanssi. Voimakas vastustaja on voitokkaine armeijoineen tunkeutunut kauas maan rajojen sisäpuolelle, liikeneuvot ovat epäjärjestyksessä, kansa näkee jo nälkää. Mutta systeemi ei muutu, muuttuvat vaan toimeenpaneuvat miehet, jotka uhkamielisessä sokeudessaan hyppivät kuolon tanssia pyhän Venäjän avoimen haudan ääressä.

Miten Ruotsi ennenmuinoin turvasi puolueettomuuttaan.

Merisodissaan ovat englantilaiset aina osoittaneet mitä suurinta häikäilemättömyyttä puolueettomia valtoja kohtaan. Se ei tosin aina ole mennyt niin pitkälle, kuin esim. v. 1801, jolloin ne hyökkäämällä Tanskan pääkaugunkia vastaan rikkoivat Tanskan, Ruotsin ja Venäjän liiton, jonka tarkoituksena oli oman merikaupan turvaaminen, tai v. 1807, jolloin se, rauhan vallitessa, kuten edelliselläkin kerralla, pommittivat Kööpenhaminaa ja veivät mukaansa koko Tanskan laivaston. Puolueeton kaupankäynti on aina saanut kärsiä englantilaisten hävyttömästä mielivallasta. Siten kävi suuren merisodan aikana 1770-luvun loppu- ja 1780-luvun alkupuolella. Pohjois-Amerikan Yhdysvallat oli-

vat ryhtyneet kapinaan emämaata¹ vastaan ja Englannin vanha vihollinen Ranska oli käyttänyt tilaisuutta hyväkseen kukistaakseen kilpailijansa merellä. Samaan ryttäkään olivat vielä juotuneet Espania ja Hollanti.

Puolueeton merenkulku kävi hankalaksi. Ruotsin valtaistuimella oli silloin Kustaa III, kaikkine vikoiensakin sentään päättäväinen mies, joka ei häikäillyt valtakunnan hyvinvoinnin, kunnian ja arvon ollessa vaaranalaisena. Hän määräsi, että Ruotsin kauppalaivojen jotka kulkivat etäisimmillä vesillä, piti yhtyä laivastoiksi, joita sotalaivat seurasivat eli, kuten sanottiin konvoijasiivat. Nämä sotalaivat taas olivat saaneet käskyn asevoimin estää englantilaisten väkivaltaisuuksia, joista likentelevät, hävittömät ja aikaa kuluttavat tarkastukset olivat tavallisimpia.

Kerrotaan Englannin pääministerin lordi Northin vastanneen tähän merenkulun suojelemiseksi ryhdyttyyn toimenpiteeseen pilkallisella kysymyksellä: „kuka sitte konvoijaa ruotsalaisia sotalaivoja?“

Suoraan eivät englantilaiset sotalaivat kylläkään ruvenneet ahdistamaan ruotsalaisia konvoiji-laivoja, mutta useita joko sitte tarkoitettuja tai tarkoittamattomia erehdyksiä sattui kuitenkin. Siten esim. fregatti Ilderim sai välimerellä kimppuunsa englantilaisen kutterin ja menetti päällikkönsä, majori Ankarloon ja kolme miestä. Toinen samanlaatuinen „erehdys“ tapahtui samana kesänä, kun fregatti Musta Kotka majori Christierninin johdossa konvoijasi laivoja läpi Kanaalin.

Neljäneljättä purjetta lukeva laivasto oli juuri päässyt yli Pohjanmeren, kun eräänä aamuna tavattiin kaksi vähempää fregatia ja yksi kutteri nähtävästi odotamassa läheneviä kauppalaivoja. Päällikkö heti antoi hälyyttää, käski lisätä purjeita ja valmistautua taisteluun. Meripenikulman päähän saavuttuaan määräsi hän jälleen purjeet vähennettäväksi, mutta asettui itse englantilaisten fregattien keskivälille. Muuan upseeri astui laivaan ja ilmoitti, että hänen englantilaisen majesteettinsa „Zebra“-laivalla oli ehdoton käsky tarkastaa kaikki tavattavat kauppa-alukset, mihin konvoiji-laivojenkin tuli alistua. Christiernin vastasi, että hänellä oli yhtä korkea käsky kieltää tarkastuksen ja että hän vihollisuuksiin ryhdyttäessä oli valmis puolustautumaan; — ja että uhkaus oli puolueettomuuden ja niiden sopimusten rikkomista, joista Ruotsin ja Englannin kuninkaat olivat sopineet, koska kerran kaikki fregatin suojeluksen alaiset laivat olivat ruotsalaisia eivätkä siis voineet kuletaa mitään puolueettomuuden vastaista sotakielto-tavaraa. Keskustelu päättyi ruotsalaisen jyrkkään selostukseen: „Sanokaa ylipäälliköille, että ensimmäinen vene, jonka hän laskee minun konvoijiani vastaan, on oleva taistelumerkki ja että hän on vastuullinen seurauksista.“ Pitikö englantilainen tätä puhetta vaan turhana leveilynä, ei tiedetä, kaikessa tapauksessa laskettiin veneitä vesille tarkastuksen toimeenpanoa varten. Musta Kotka oli noin puolen kaapeli-¹mitan matkalla englantilaisista fregateista. Heti komensi päällikkö ampumaan oikeaan ja vasempaan. Tykkimiehillä oli ollut hyvä aika asettamaan tykkiensä tähtäimet, joten tuloskin oli etenkin lyhyen välimatkan vuoksi sen mukainen. Zebra menetti suurmastonsa ja halkasijapuomin, „hirmuinen melu ja hälinä nousi englantilaisissa aluksissa, jotka heti vedättivät liput mastojen huippuihin, palauttivat laivaveneensä, nostattivat

kaikki käytettäväksi jääneet purjeet, painuivat tuuleen ja vetäytyivät yhä edemmäksi meidän fregatistamme.“

Vahingoitta päätyi tämä pieni taistelu ruotsalaisille ja konvoiji jatkoi matkaansa. Saman päivän iltapäivällä tuli kuitenkin kokonainen englantilainen laivasto, 5 linjalaivaa ja 4 fregattia näkyviin. Jopa taisi kova tulla. Christiernin jälleen ryhtyi varovaisuus-toimenpiteisiin, kuten aamupäivälläkin, ohjasi päällikkölaivaa kohti ja pyysi päästä sen kannelle jättääkseen raportin englantilaiselle amiraaliteetille. Sinne tultuaan kertoi hän johtavalle amiraalille aamuisesta hyökkäyksestä. Hänelle vastattiin, ettei „Zebra“-nimistä alusta ensinkään löydy Englannin laivaston kirjoissa, joten hän nähtävästi oli joutunut tekemisiin jonkun kaappaja-aluksen kanssa „ja Ruotsin lipulle tullaan antamaan täydellinen hyvitys.“ Kunnialaukauksia vaihdettuaan erosi Musta Kotka englantilaisesta laivastosta ja jatkoi matkaansa Välimerelle.

Jos puolueettomat vallat tällä tavoin nykyisenkin sodan aikana olisivat oikeuksiaan puolustaneet, olisivat varmaan monet seikat toisessa karsaassa.

Kuningas Kustaa II Adolfin soturit.

Mainehikkaampia urotöitä eivät esi-isämme milloinkaan ole jälkeensä jääneille muisteltaviksi tehneet, kuin Kustaa II Adolfin sodissa. Silloin Ruotsi menestyksellä otti osaa suuren mailman tapahtumiin ja sen lippujen alla taistelivat suomalaiset rinnakkain ruotsalaisten toveriensa kanssa saavuttaen kunniaakaan maineen Ruotsin armeijassa, joka silloin oli Europan etevin. Rohkeudessa ja uhrautuvaisuudessa, vaarojen pelkäämättömyydessä oli kuningas itse loistavana esimerkinä sotureilleen. Hän tapasi sanoa, ettei hän sotilaitaan voinut enempää vaatia, kuin mitä itse oli kykenevä täyttämään. Itseuhrautuvaisuudessa menikin kuningas liian pitkälle; kahdesti hän pahasti haavoittui, kunnes lopullisesti, kuten tunnette, kaatui Lützenin kentällä joukkojensa etunenässä. Esimerkki tietysti kiihotti sotilaita mitä suurimpaan urhoollisuuteen: sellaista johtajaa seurasivat he kernaasti kuolemaan.

Kustaa Adolfin eläessä olivatkin hänen joukkonsa kautta mailman kuulut niinhyvin urhoollisuudestaan ja miehekkäästä vaivojen kestämisestään, kuin mieskuristaankin viran toimituksessa ja sen ulkopuolella. Sotaa käyttiin voimakkaasti, mutta samalla inhimillisesti: vankeja ja aseettomia säästettiin, maan rauhallinen väestö oli hengestään ja omaisuudestaan turvassa.

Silloisiin villeihin, saaliinhimoisiin satureihin ja epäinhimilliseen sodankäynti-tapaan tottuneeseen kansantokantaan nähden olivat Kustaa Adolfin miehet sankareita vihollisenkin silmissä, olivatpa vielä uskomattoman hyväntahtoisia, hiljaisia ja pidättyväisiä ihmisiä. Vihollismaissakin ottivat asukkaat mielihyvällä vastaan näitä järjestystä harrastavia, rauhallisia ja luotettavia sotilaita.

Tämä voimakas ja samalla hyvänsuopa henki joihtui vakavasta yksinkertaisesta jumalanpelosta. Siihen aikaan ei vielä epäily ollut päässyt heikentämään uskonnollisia tunteita. Kuninkaasta vähäpätöisimpään muonakuskiin saakka uskoi jokainen jumalan kaikkivii-

saaseen johtoon ihmisten kohtaloissa. Tämä varmuus loi rauhallisuuden ja luottamuksen tunteen vaaran uhatessa, miehuullisen alistuvaisuuden onnettomuuksissa.

Samaan henkeen kävivät kuninkaan laatimat sotasäännöksetkin. Jumalan nimen pilkkaaminen rangastiin kuolemalla, sen väärinkäyttäminen „kirouksissa ja sadatuksissa“ sakoilla ja raipparangaistuksella. Joka aamu ja ilta pidettiin rukous, kunakin pyhäpäivänä täydellinen jumalanpalvelus. Täten uskonto tuntuvasti ehkäisi tapojen raaistumista, joka luonnollisesti pitkäikäisten sotaretkien aikana pyrki pääsemään valtaan.

Kustaa Adolfin sotilaat eivät kumminkaan olleet mikään laupias virsiä lukeva nahjusjoukko, joka toime-tonna olisi jättänyt hommansa Herran huomaan. Sotasäännöksissä sanotaan: „Jos joku lippukunta tai rykmentti joutuu vihollisen kanssa otteluun ja pakenee, ennenkuin on tullut kykenemättömäksi sivuasettaan käyttämään, asetettakoon sota-oikeuden tuomittavaksi. Jos syy on päällikön, olkoon kunniaton ja ajettakoon leiristä. Jos syy on päällystön ja miehistön yhteinen, rangaistakoon päällystö kuten mainittu ja miehistöstä joka kymmenes hirtettäköön arvan mukaan; muut palvelkoon liputtomina ja asukoot kortteerin ulkopuolella ja puhdistakoot leiriä, siihen asti, kunnes uudelleen miehuudella ovat rikoksensa sovittaneet. Se joka ensiksi pakenee, ammuttakoon ilman mitään.“

Voitetun ja pakenevan vihollisen heittämän omaisuuden ryöstäminen taka-ajon aikana oli ankarasti kielletty. Ensimmäinen tapella ja voittaa, sitten ajaa takaa ja saavuttaa mahdollisimman suuren hyödyn menestyksestä — ja vasta kun kaikki virkaan kuuluva oli ohi, sai kukin päällystön ohjeiden mukaan ottaa saaliista sen, mitä hyödyllisenä piti.

Mainittakoon vieläkin yksi määräys sotasäännöissä: „Sen, joka juopuu vihollisen leiristä tai jostakin kaupungista ottamistaan olvista tai viinistä, ennenkuin vihollinen on täysin karkoitettu, saa kuka tahansa sellaisessa tilassa tapaa lyödä kuoliaaksi.“ Tämä ankara määräys oli tarkoitettu estämään järjestyksen rikkomisia, jotka olisivat voineet käydä menestykselle ja joukon turvalle vaaralliseksi.

Kustaa Adolfin aikaan ei koko mailmassa löytynyt ainoatakaan armeijaa, joka sisällisessä voimassaan ja sotaisessa kunnossaan olisi saattanut hänen joukoilleen vertoja vetää. Tässä kunniakkaassa armeijassa oli suomalaisilla erikoisen huomattava asema. Kun joukot asetettiin taistelurintamaan oli suomalaisen ratsuväen hallussa kunniapaikka: äärimmäinen oikea sivusta, jonka tehtävänä silloisissa sodissa tavallisesti oli lopullisen hyökkäyksen tekeminen. Ja kun ruotsalaiset Lechjoen rannalla Baijerissa toistamiseen voittivat vanhan peloittavan Tillyn, meni suomalainen jalkaväki ensimmäisenä vihollisen tulesta huolimatta virran yli.

„Jumala kanssamme!“ oli Ruotsin armeijan sota-huuto, mutta käsikähmässä suomalaiset kiihoittivat toisiaan hurjalla „hakkaa päälle“ huudolla, saaden siitä nimekseen „hakkapeliitat“. Ne olivat meidän esisämme nuo. Elääkö vielä isien henki? Löytyykö vielä suomalaisia sotateita, hyvänsuopia ja lempeitä aseettomia kohtaan, vakavan rauhallisuuden ja tarmokkaan miehuuden miehiä, taistelussa hirvittäviä?

Ententen sotaohjelma:

Kuumehoureita.

Kaikista niistä kirjelmistä, joita keskusvaltojen 12 p. joulukuuta tekemä rauhantarjous on aiheuttanut, on varmaankin ententen vastaus Yhdysvaltojen presidentille huomattavin. Siinä nim. määritellään suurin piirtein tuon mahtavan liiton sotaohjelma, joka lyhyesti selostettuna on seuraava:

Saksan täytyy luovuttaa Itä- ja Länsi-Preussi, sekä Posenin maakunnat ynnä osan Slesiaa, jotka liitetään Venäjän kanssa eroittamattomasti yhdistettävään Puolan kuningaskuntaan, ja Elsass-Lotringin, joka tulee kuulumaan Ranskaan, sekä sitäpaitsi ehkä vielä muutamia maa-aloja. Luetellut alueet ovat noin $\frac{1}{5}$ Saksan koko nykyisestä pinta-alasta, asukasluku noin 10 miljoonaa. Itävalta-Unkari paloitetaan siten, että Etelä-Tyroli, Rannikkomaa, Krain, Kroatia, Slavonia, Dalmatia, Bosnia, Herzegovina, Siebenbürgen, Bukovina, Galitsia, Böhmi ja Mähri, siis puolet koko keisarikuntaa, siitä eroitetaan. Bulgariasta lohkaistaan osa Serbian hyväksi, Europan Turkki ja Konstantinopeli annetaan Venäjälle. Aasian Turkki pirstotaan. Saksan siirtomaat saa Englanti ynnä sen sisarmaat Australia, Uusi-Seelanti ja Etelä-Afrika. Tämän lisäksi pakoitetaan keskusvallat suorittamaan vahingonkorvaus.

Koskahan tällainenkin ohjelma saadaan täytettyön? Koko loru on typerää, suunnatonta suunniksiämistä.

Taistelu Englantia vastaan.

Rikas ja merillä mahtava Suur-Britannia on varsinkin siinä suhteessa keskusvaltojen — siis meidänkin — pahin vihollinen, että se taloudellisesti tukee liittolaistaan ja tekee siten sodan jatkamisen mahdolliseksi. Varmaa on, että Venäjän aikoja sitten olisi täytynyt lannistua, jollei Englanti ekonomisesti olisi sitä avustanut. Meille on siis mitä suurimman arvoista, kuinka taistelu Saksan ja Englannin välillä päättyy. Suurin piirtein on itse asiassa kaksintaistelu näiden kahden vallan välillä kysymyksessä ja sellaiseksi se ainakin Englannissa käsitetään. Saksalaiset taistelevat niin monella rintamalla, ettei heidän ajatustapansa mukaan sotaa yhtä vastustajaa vastaan siten voida erottaa kokonaisuuden yhteydestä.

Paras ja tehokkain ase sitä kansakuntaa vastaan, joka on tottunut pitämään valtameriä omanaan, on luonnollisesti sukellusvene. Sen kehittäminen on sodan aikana ollut yhtä nopea, kuin suurenmoinen: ne U-veneet, joita sodan alussa pidettiin vahvimpina ja uusimman mallisina, kelpaavat enää rannikkopuolustukseen. Sodan aikana valmistuneet ovat tuntuvasti suurempia ja voimakkaampia: ne saattavat kulkea matkoja, joista ennen ei edes aavistusta ollut — lukuunottamatta ehkä mielikuvituksesta rikasta ranskalaista kirjailijaa Jules Vernea, joka parissa kertomuksessaan on kuvailut U-veneiden loistavaa tulevaisuutta. Niiden kulkunopeus merenpinnalla on suurempi, kuin useimpien linjalaivojen, vieläpä monien risteilijöidenkin; ne ovat jo varustetut tykeillä, joita ei yksistään menestyksellä voida